

7-trinsskalaen øger forskelle i unges karaktergennemsnit

Den nuværende karakterskala, 7-trinsskalaen, har asymmetriske spring mellem karaktererne. I denne analyse undersøger Dansk Erhverv hvilken betydning det har, når man pba. karakterer beregner et karaktergennemsnit på 7-trinsskalaen sammenlignet med gennemsnittet på en skala uden asymmetriske spring. Det viser sig, at etnisk danske elever og elever med veluddannede forældre får et højere gennemsnit, når det beregnes på 7-trinsskalaen. Ved i stedet at bruge en lineær karakterskala mindskes karakterforskellen og dermed karakter-uligheden for både køn, etnicitet, og social baggrund. I flere tilfælde fordobler 7-trinsskalaen nemlig karakterforskellen sammenlignet med den lineære skala.

7-trinsskalaens asymmetriske spring giver en ekstra belønning for de gode karakterer

Tilbage i 2006-2007 blev en ny karakterskala indført i det danske uddannelsessystem. Vi gik fra 13-skalaen til 7-trinsskalaen, som består af syv forskellige karakterer. Formålet med den nye skala var bl.a. at få en international sammenlignelig skala og at karakterer og karaktergivning skulle ensrettes på tværs af alle uddannelser. 7-trinsskalaen er flere gange siden blevet evalueret og ved 2018-evalueringen pegede man på flere udfordringer med skalaen, bl.a. at springene mellem karaktererne i midten af skalaen er store.ⁱ

7-trinsskalaen er bygget op om asymmetriske spring med store spring mellem karaktererne i midten af skalaen og mod toppen. Det giver en ekstra belønning ved fx at gå fra karakteren 4 til karakteren 7, mens springet fra karakteren 02 til karakteren 4 giver en mindre belønning. 7-trinsskalaen kan pga. de asymmetriske spring skabe ekstra belønninger ved at få karakterer over 4. Når man beregner et karaktergennemsnit pba. karaktererne, betyder det, at de dygtige elever stilles bedre, og omvendt at de mindre fagligt dygtige elever stilles dårligere.

På baggrund af udfordringerne med 7-trinsskalaen har Dansk Erhverv undersøgt, om den nuværende 7-trinsskala er med til at skabe ulighed i karaktergennemsnit inden for forskellige grupper af elever. For at se på eventuelle uligheder ved 7-trinsskalaen laver vi en ny, lineær karakterskala, som også har syv trin, men hvor afstanden mellem hver enkelt karakter er den samme både i toppen, midten og bunden af skalaen, se Tabel 1.

Tabel 1: 7-trinsskala og lineær karakterskala

Karakterer til beregning af karaktergennemsnit							
7-trinsskala	-3	00	02	4	7	10	12
Lineær skala	1	2	3	4	5	6	7

Kilde: Dansk Erhverv pba. 7-trinsskalaen.

Store forskelle på karaktergennemsnit på tværs af forskellige grupper

Figur 1 nedenfor viser forskelle i karaktergennemsnit mellem forskellige grupper for karakterer givet i de obligatoriske eksaminer i fagene dansk, matematik og engelsk i 9. klasse og på gymnasiale uddannelser. Karaktergennemsnittet er beregnet både med 7-trinsskalaen og den lineære skala.

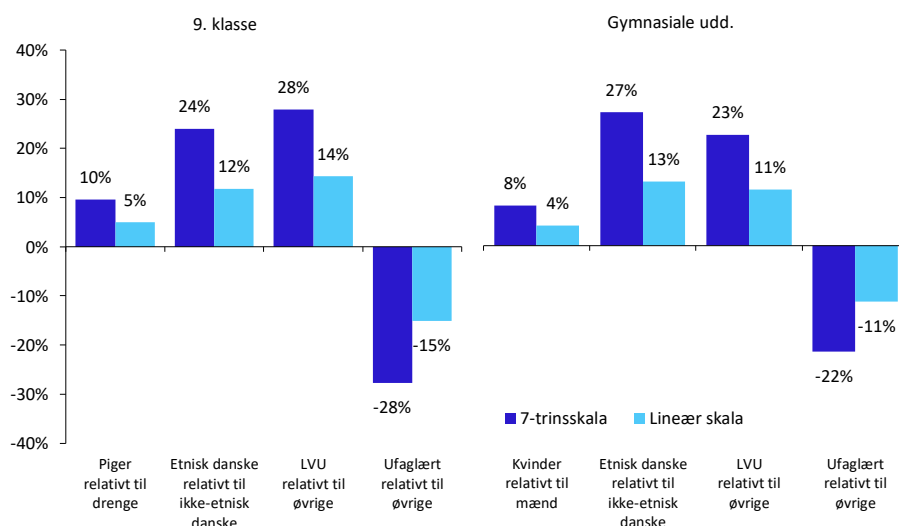
”Piger relativt til drenge” og ”Kvinder relativt til mænd” sammenligner pigers/kvindes karakterer med drenges/mænds karakterer. For 9. classes eksaminerne i de tre fag har piger i gennemsnit et karaktergennemsnit, som er 10 pct. højere end drenges, når karaktererne opgøres med 7-trinsskalaen. Hvis vi i stedet bruger den lineære skala, så er forskellen på karaktergennemsnittene kun 5 pct. Samme tendens ser vi for karaktergennemsnittet på gymnasiale uddannelser.

”Etnisk danske relativt til ikke etnisk danske” sammenligner etnisk danske elevers karakterer med ikke-etnisk danske elevers karakterer. For 9. classes eksaminerne i de tre fag har etnisk danske elever i gennemsnit et karaktergennemsnit, som er 24 pct. højere end ikke-etnisk danske elever, når karaktererne opgøres med 7-trinsskalaen. Hvis vi i stedet bruger den lineære skala, så er forskellen på karaktergennemsnittene kun 12 pct. Samme tendens ser vi for karaktergennemsnittet på gymnasiale uddannelser.

De to sidste grupper er en sammenligning af de unges sociale baggrund, dvs. forældres højest fuldførte uddannelsesniveau. Først sammenligner vi i ”LVU relativt til øvrige”-karaktergennemsnittet for elever med forældre med en lang videregående uddannelse (LVU) med øvrige elevers karaktergennemsnit. For 9. classes eksaminerne i de tre fag har elever med højtuddannede forældre i gennemsnit et karaktergennemsnit, som er 28 pct. højere end de øvrige elever, når karaktererne opgøres med 7-trinsskalaen. Hvis vi i stedet bruger den lineære skala, så er forskellen på karaktergennemsnittene kun 14 pct. Samme tendens ser vi for karaktergennemsnittet på gymnasiale uddannelser.

Dernæst sammenligner vi i ”Ufaglært relativt til øvrige” karaktergennemsnittet for elever med forældre som højest har fuldført en grundskole eller gymnasial uddannelse (Ufaglært) med øvrige elevers karaktergennemsnit. For 9. classes eksaminerne i de tre fag har elever med ufaglærte forældre i gennemsnit et karaktergennemsnit, som er 28 pct. lavere end de øvrige elever, når karaktererne opgøres med 7-trinsskalaen. Hvis vi i stedet bruger den lineære skala, så er forskellen på karaktergennemsnittene kun 15 pct. Samme tendens ser vi for karaktergennemsnittet på gymnasiale uddannelser.

Figur 1: Procentvis forskel i karaktergennemsnit ved 7-trinsskalaen og den lineære karakter-skala for udvalgte grupper, 9. klasses afgangsprøver og obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Piger, 9.klasse) = 32.858, n (Drenge, 9.klasse) = 34.561, n (Etnisk danske, 9.klasse) = 58.986, n (Ikke-etnisk danske, 9.klasse) = 8.433, n (LVU, 9.klasse) = 13.589, n (Ikke-LVU, 9.klasse) = 53.830, n (Ufaglærte, 9.klasse) = 5.769, n (Ikke-Ufaglærte, 9. klasse) = 61.650. n (Kvinder, Gymnasiale) = 26.308, n (Mænd, Gymnasiale) = 21.737, n (Etnisk danske, Gymnasiale) = 42.317, n (Ikke-etnisk danske, Gymnasiale) = 5.728, n (LVU, Gymnasiale) = 10.354, n (Ikke-LVU, Gymnasiale) = 37.691, n (Ufaglærte, Gymnasiale) = 3.364, n (Faglærte, Gymnasiale) = 44.681. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamenskarakterer i fagene Dansk, Matematik og Engelsk fra 2023. *Piger/kvinder relativt til drenge/mænd* tager udgangspunkt i pigers/kvindes karaktergennemsnit og sætter det i forhold til drenges/mænds karaktergennemsnit. *Etnisk danske relativt til ikke-etnisk danske* tager udgangspunkt i etnisk danske elevers karaktergennemsnit og sætter det i forhold til ikke-etnisk danske elevers karaktergennemsnit. *LVU relativt til øvrige* tager udgangspunkt i karaktergennemsnittet for elever med forældre med en lang videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelsesniveau (LVU) og sætter det i forhold til øvrige elevers karaktergennemsnit. *Ufaglært relativt til øvrige* tager udgangspunkt i karaktergennemsnittet for elever med forældre med grundskole eller en gymnasial uddannelse som højest fuldførte uddannelse (Ufaglært) og sætter det i forhold til øvrige elevers karaktergennemsnit.

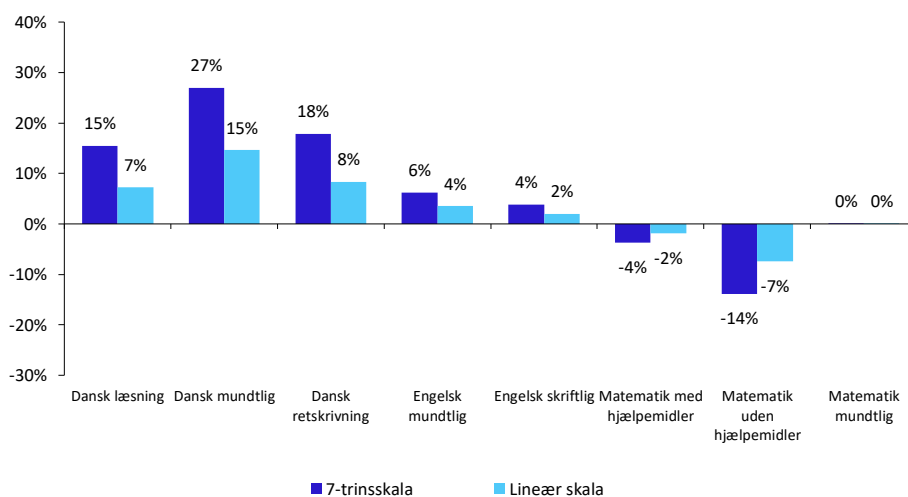
Fælles for alle grupperne er, at hvis vi i stedet for 7-trinsskalaen bruger en lineær karakter-skala, så er forskellen på karaktergennemsnittene markant lavere. På tværs af de forskellige grupper, vi har kigget på ovenfor, reduceres forskellen mellem karaktergennemsnittene ca. med 50 pct., hvis man bruger en lineær skala frem for 7-trinsskalaen. Samlet set betyder det, at 7-trinsskalaen belønner piger/kvinder, etnisk danske elever og elever med forældre, som har lange videregående uddannelser.

I de næste afsnit kigger vi nærmere på forskellene i fagene og forskellige eksamenstyper inden for de enkelte fag. Figurerne viser den procentvise forskel på karaktergennemsnittene. Figurer med de faktiske karaktergennemsnit kan findes i bilag.

Forskelle i karaktergennemsnit mellem forskellige grupper kan reduceres ved at bruge en lineær karakterskala

Figur 2 viser den procentvise forskel på pigers og drenges karaktergennemsnit i forskellige afgangsprøver fra 9. klasse. Pigers karaktergennemsnittet i mundtlig dansk er 27 pct. højere end drengenes målt på 7-trinsskalaen, mens forskellen reduceres til 15 pct. ved en lineær skala. I matematik uden hjælpemidler er drengenes karaktergennemsnit 14 pct. højere end pigers. Her halveres forskellen til 7 pct. ved at benytte den lineære skala i stedet for 7-trinsskalaen.

Figur 2: Procentvis forskel i karaktergennemsnit for piger relativt til drenge, 9. classes afgangsprøver

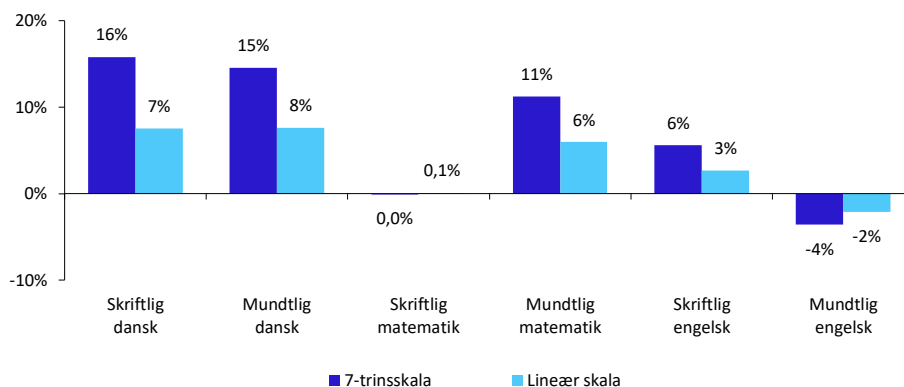

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Piger) = 32.858, n (Drenge) = 34.561. Gennemsnittet er beregnet pba. afgangsprøver fra 2023.

Figur 3 viser den procentvise forskel på eksamenskarakterer for kvinder og mænd i forskellige obligatoriske fag på de gymnasiale uddannelser. Den største forskel i karaktergennemsnit for kvinder og mænd findes i skriftlig dansk, hvor kvinder havde et gennemsnit, der var 16 pct. højere end mænd målt med 7-trinsskalaen. En lineær skala vil reducere karakterforskellen til 7 pct. i skriftlig dansk. På tværs af de forskellige eksaminer vil en lineær skala ca. halvere forskellen i karaktergennemsnit mellem kønnene.

Figur 3: Procentvis forskel i karaktergennemsnit for kvinder relativt til mænd, obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

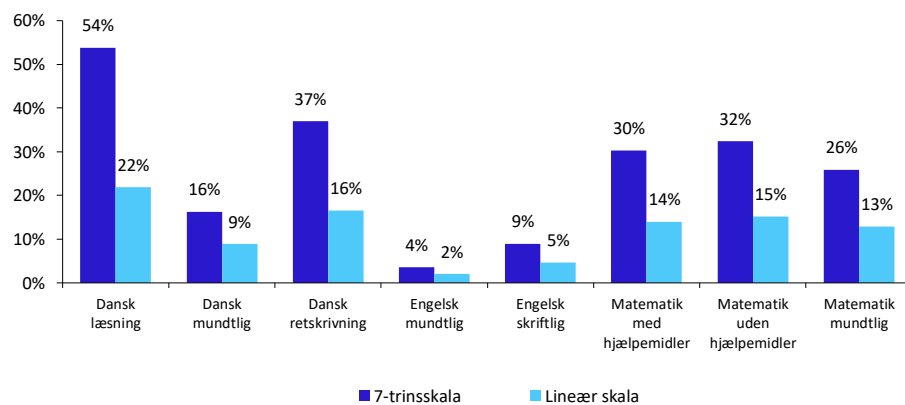
Note: n (Kvinder) = 26.308, n (Mænd) = 21.737. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamenskarakterer fra 2023.

På baggrund af figur 2 og figur 3 tegner sig et billede af karakterforskellen mellem køn, hvor pigerne/kvinderne i de fleste fag har en karaktergennemsnit, som er højere end drengenes/mænds. Ved at bruge en lineær karakterskala ville forskellen dog være betydeligt mindre. Dermed drager piger/kvinder i størst omfang fordel af de ekstra belønninger, som 7-trinsskalen giver ved at få højere karakterer.

Figur 4 og Figur 5 viser den procentvise forskel på etniske danske og ikke-etnisk danske elevers karaktergennemsnit i forskellige afgangsprøver og eksaminer i hhv. 9. klasse og på gymnasiale uddannelser. Karaktergennemsnittet for etnisk danske elever er højere end for ikke-etnisk danske elever på tværs af alle fagene og prøveformer. Forskellen er mest udpræget for 9. klasse i de tre afgangsprøver i dansk. I dansk læsning har etnisk danske elever et karaktergennemsnit, som er 54 pct. højere end ikke-etnisk danske elever. Forskellen reduceres dog til 22 pct., hvis vi i stedet bruger en lineær skala. På de gymnasiale uddannelser er forskellen på karaktergennemsnit størst i mundtlig matematik, hvor etnisk danske elever har et karaktergennemsnit, som er 43 pct. højere. Igen vil forskellen være mindre udtalt, hvis man i stedet bruger en lineær karakterskala.

På tværs af alle fag i 9. klasse og gymnasiet vil den lineære skala som minimum halvere forskellen på karaktergennemsnittene mellem etnisk danske og ikke-etnisk danske elever kun med undtagelse af mundtlig dansk og engelsk i 9. klasse, hvor forskellen mellem de to karakterskalaer er lige under 50 pct.

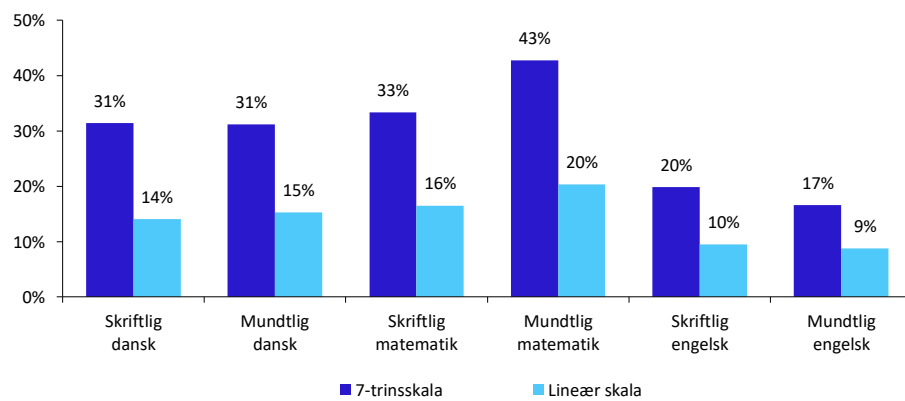
Figur 4: Procentvis forskel i karaktergennemsnit for etnisk danske elever relativt til ikke-etnisk danske elever, 9. classes afgangsprøver

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Etnisk danske) = 58.986, n (Ikke-etnisk danske) = 8.433. Gennemsnittet er beregnet pba. afgangsprøver fra 2023.

Figur 5: Procentvis forskel i karaktergennemsnit for etnisk danske elever relativt til ikke-etnisk danske elever, obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser

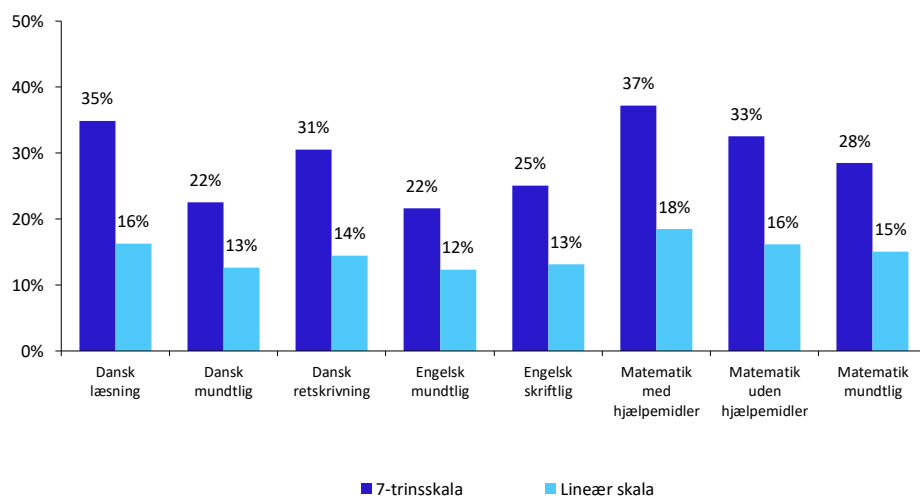
Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Etnisk danske) = 42.317, n (Ikke-etnisk danske) = 5.728. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamenskarakterer fra 2023.

Figur 6 og Figur 7 viser den procentvise forskel på karaktergennemsnittet for elever med højtuddannede forældre og elever med forældre uden en kandidatuddannelse i forskellige afgangsprøver og eksaminer i hhv. 9. klasse og på gymnasiale uddannelse. Karaktergennemsnittet for elever med en eller flere forældre, som har en lang videregående uddannelse, er højere i alle fag end det er for elever, hvor forældrene har en anden uddannelse.

Også med udgangspunkt i elevernes sociale baggrund skaber 7-trinsskalaen større forskelle i karaktergennemsnittene på tværs af alle fag end tilfældet vil være med en lineær skala. Fx reduceres forskellen i afgangsprøven i matematik med hjælpemidler fra 37 pct. til 18 pct. ved at bruge en lineær skala.

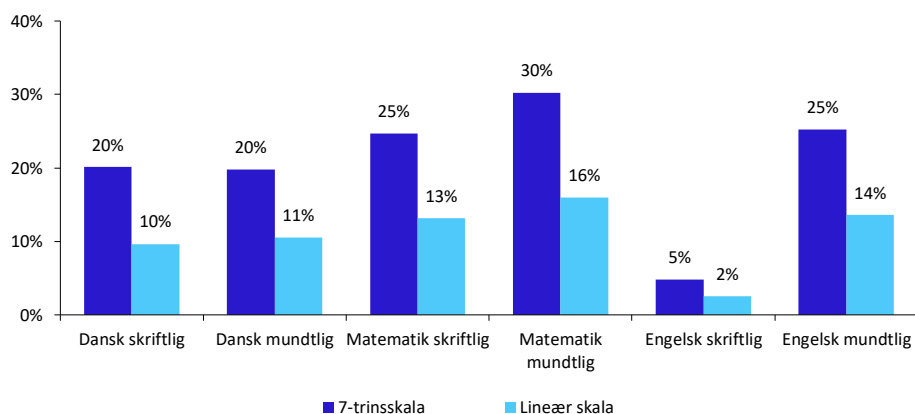
Figur 6: Procentvis forskel i karaktergennemsnit for børn af en forælder med en lang videregående uddannelse relativt til børn af forældre med alle øvrige uddannelsesniveauer, 9. klasses afgangsprøver

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Elever af en forælder med en LVU) = 13.589, n (Elever som ikke har en forælder med en LVU) = 53.830. Gennemsnittet er beregnet pba. afgangsprøver fra 2023.

Figur 7: Procentvis forskel i karaktergennemsnit for børn af en forælder med en lang videregående uddannelse relativt til børn af forældre med alle øvrige uddannelsesniveauer, obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser

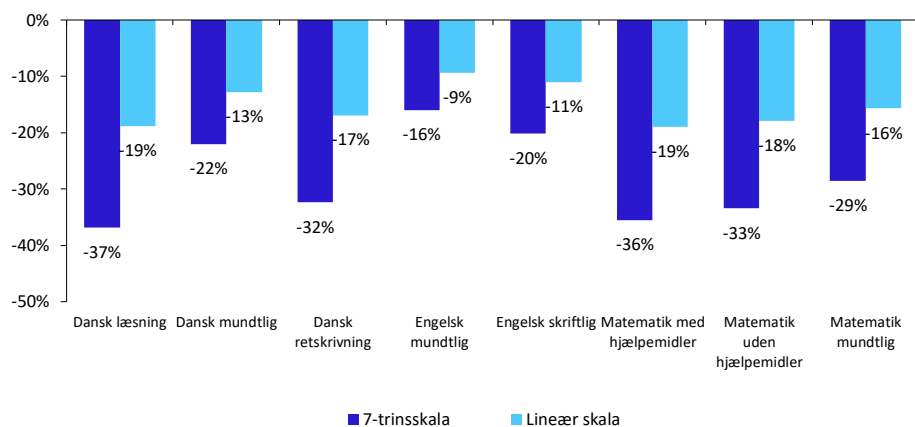
Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Elever af en forælder med LVU) = 10.354, n (Elever som ikke har en forælder med en LVU) = 37.691. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamenskarakterer fra 2023.

Figur 8 og Figur 9 viser den procentvise forskel på karaktergennemsnit for elever med ufaglærte forældre og elever med faglærte forældre i forskellige afgangsprøver og eksaminer i hhv. 9. klasse og på gymnasiale uddannelse. Resultaterne er i overensstemmelse med det, vi så ovenfor. Karaktergennemsnittet for elever af ufaglærte forældre er lavere på tværs af alle fag sammenlignet med karaktergennemsnittet for elever af faglærte forældre. Ved at bruge en lineær karakterskala ser vi også her, at op mod halvdelen af forskellen i karaktergennemsnittet forsvinder.

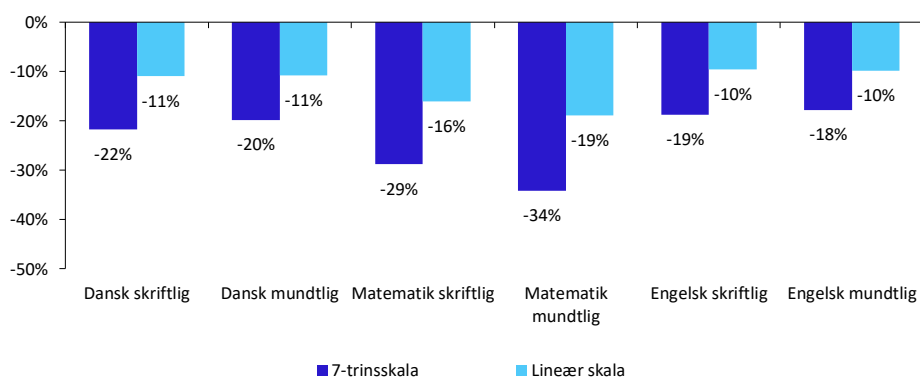
Figur 8: Procentvis forskel i karaktergennemsnit for børn af ufaglærte forældre relativt til børn af faglærte forældre, 9. klasses afgangsprøver

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Elevet med ufaglærte forældre) = 5.769, n (Elevet med faglærte forældre) = 61.650. Gennemsnittet er beregnet pba. afgangsprøver fra 2023.

Figur 9: Procentvis forskel i karaktergennemsnit for børn af ufaglærte forældre relativt til børn af faglærte forældre, obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Elevet med ufaglærte forældre) = 3.364, n (Elevet med faglærte forældre) = 44.681. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamens karakterer fra 2023.

Udfordringer med 7-trinsskalaens asymmetriske spring

På baggrund af analysen tegner sig et billede af, at etnisk danske elever og elever med en eller flere forældre med en lang videregående uddannelse, får en fordel af 7-trinsskalaens asymmetriske spring mellem karakterer. En lineær skala reducerer markant forskellen på karaktergennemsnittene, hvilket tyder på, at de ekstra belønninger ved at få høje karakterer fjernes.

Metode

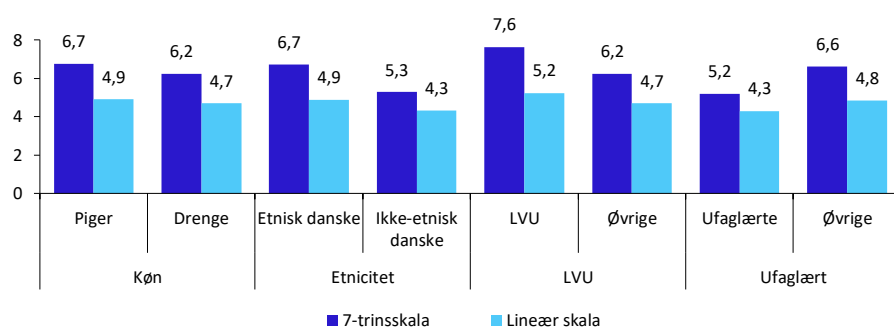
Undersøgelsen er udarbejdet på baggrund af Danmark Statistiks registerdata. I undersøgelser benytter vi befolkningsregistret, BEF, for alle fire kvartaler af 2023, uddannelsesregistret for 2023, UDDA202309, og karakterdata for grundskole og gymnasiale uddannelser, UDFK2023 og UDGK2023. Datasættet inkluderer karakterer for de obligatoriske fag dansk, matematik og engelsk for både A-, B- og C-niveau. For grundskole ser vi på karakterer fra afgangsprøverne i de tre fag i 9. klasse for skoleåret 2022/2023. For gymnasiale uddannelser ser vi på eksamenskaraktererne i testtyperne *skriftlig* og *mundtlig* i de tre fag for karakterafgivelsesåret 2023.

Forældres højest fuldførte uddannelse er identificeret i uddannelsesregistret. Uddannelseskategorien *Ufaglært* består af grundskole og gymnasium mens *LVU* er en langvideregående uddannelse. Det er ikke alle elever, der har oplysninger om forældre i registerdata, og derfor er elevpopulationen mindre, når vi sammenligner karaktergennemsnit på tværs af elever med forskellig social baggrund. *Ikke-etnisk danske* består af både *indvandrere* og *efterkommere*.

Bilag

Figurer, som viser de faktiske karaktergennemsnit.

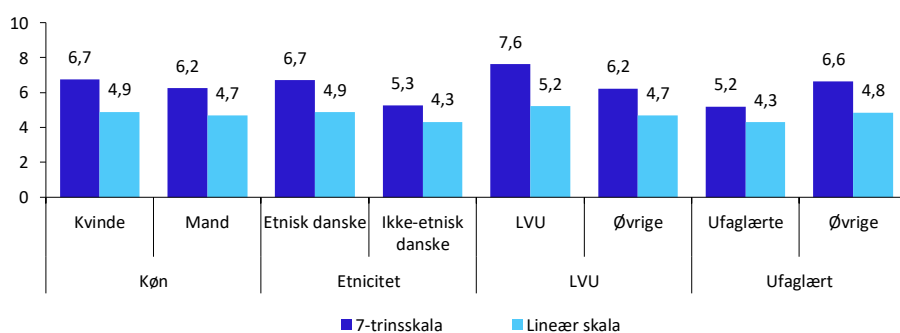
Figur 10: Karaktergennemsnit 9. klasse afgangsprøver opdelt på køn, etnicitet og forældres uddannelsesniveau

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata, registrene.

Note: n (Piger, 9.klasse) = 32.858, n (Drengene, 9.klasse) = 34.561, n (Etnisk danske, 9.klasse) = 58.986, n (Ikke-etnisk danske, 9.klasse) = 8.433, n (LVU, 9.klasse) = 13.589, n (Ikke-LVU, 9.klasse) = 53.830, n (Ufaglærte, 9.klasse) = 5.769, n (Faglærte, 9.klasse) = 61.650. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamenskarakterer i fagene Dansk, Matematik og Engelsk fra 2023.

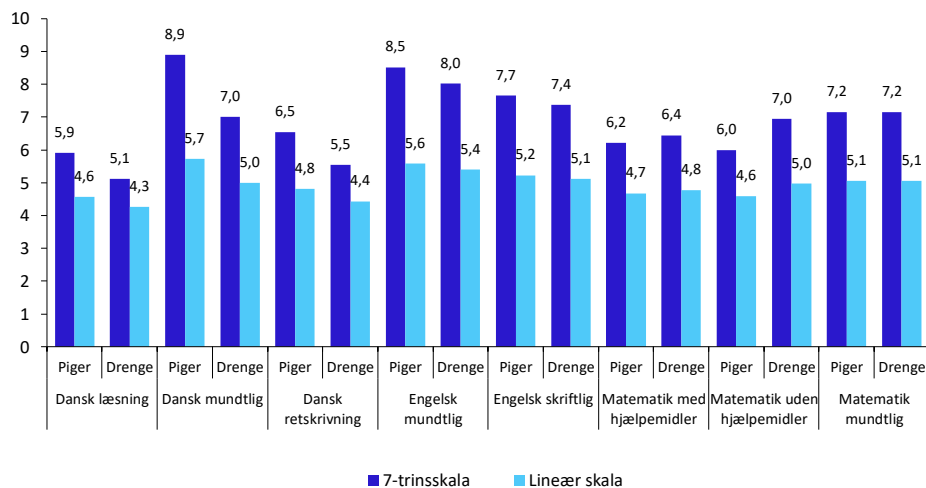
Figur 11: Karaktergennemsnit for obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser opdelt på køn, etnicitet og forældres uddannelsesniveau

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Kvinder, Gymnasiale) = 26.308, n (Mænd, Gymnasiale) = 21.737, n (Etnisk danske, Gymnasiale) = 42.317, n (Ikke-etnisk danske, Gymnasiale) = 5.728, n (LVU, Gymnasiale) = 10.354, n (Ikke-LVU, Gymnasiale) = 37.691, n (Ufaglærte, Gymnasiale) = 3.364, n (Faglærte, Gymnasiale) = 44.681. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamenskarakterer i fagene Dansk, Matematik og Engelsk fra 2023.

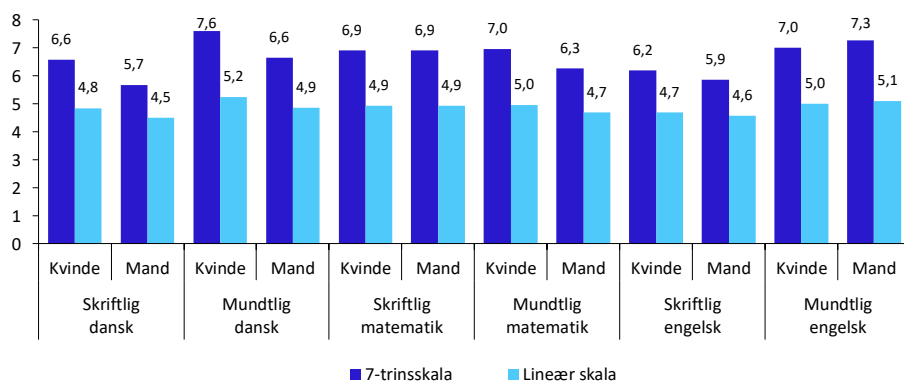
Figur 12: Karaktergennemsnit for piger og drenge, 9. classes afgangsprøver

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Piger) = 32.858, n (Drenge) = 34.561. Gennemsnittet er beregnet pba. afgangsprøver fra 2023.

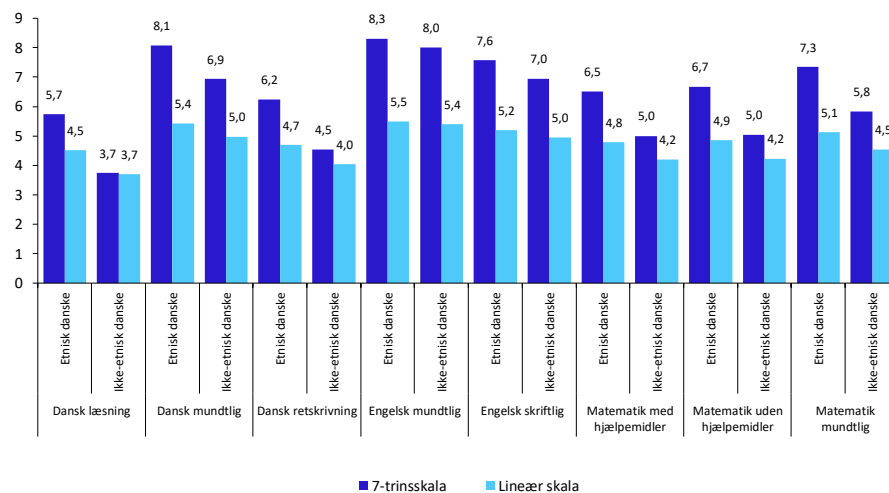
Figur 13: Karaktergennemsnit for kvinder og mænd, obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Kvinder) = 26.308, n (Mænd) = 21.737. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamens karakterer fra 2023.

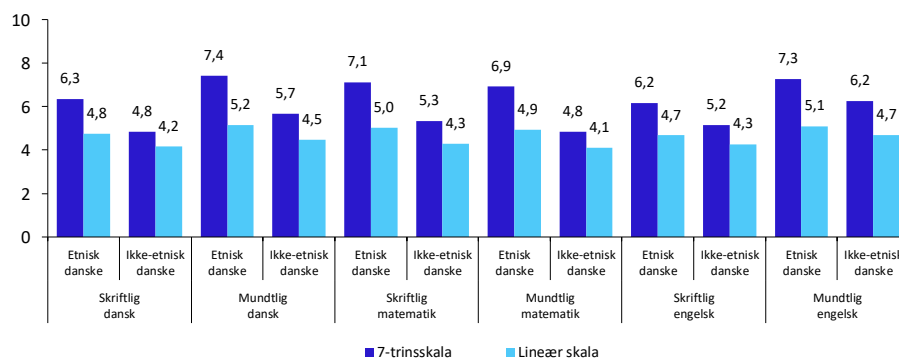
Figur 14: Karaktergennemsnit for etnisk danske elever og ikke-etnisk danske elever, 9. klasses afgangsprøver

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Etnisk danske) = 58.986, n (Ikke-etnisk danske) = 8.433. Gennemsnittet er beregnet pba. afgangsprøver fra 2023.

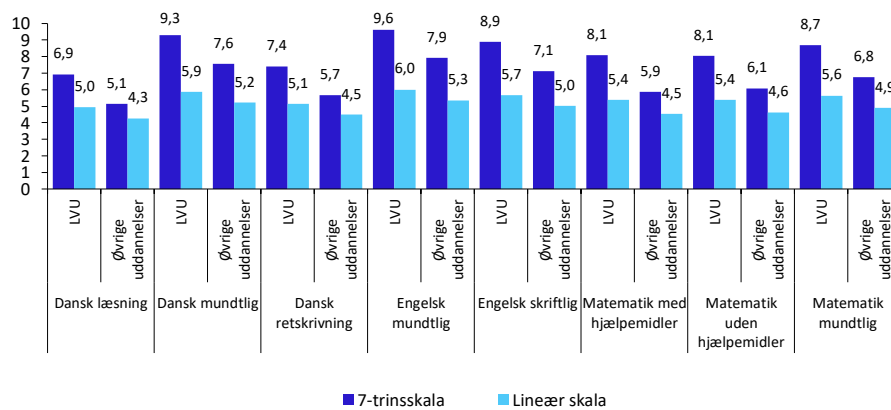
Figur 15: Karaktergennemsnit for etnisk danske elever og ikke-etnisk danske elever, obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Etnisk danske elever) = 42.317, n (Ikke-etnisk danske elever) = 5.728. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamenskarakterer fra 2023.

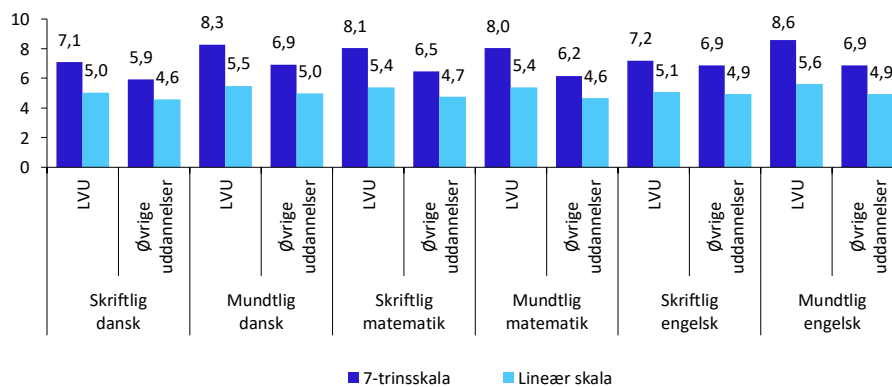
Figur 16: Karaktergennemsnit for børn af en forælder med en lang videregående uddannelse og børn af forældre med øvrige uddannelsesniveauer, 9. klasses afgangsprøver

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Elev af en forælder med en LVU) = 13.589, n (Elev som ikke har en forælder med en LVU) = 53.830. Gennemsnittet er beregnet pba. afgangsprøver fra 2023.

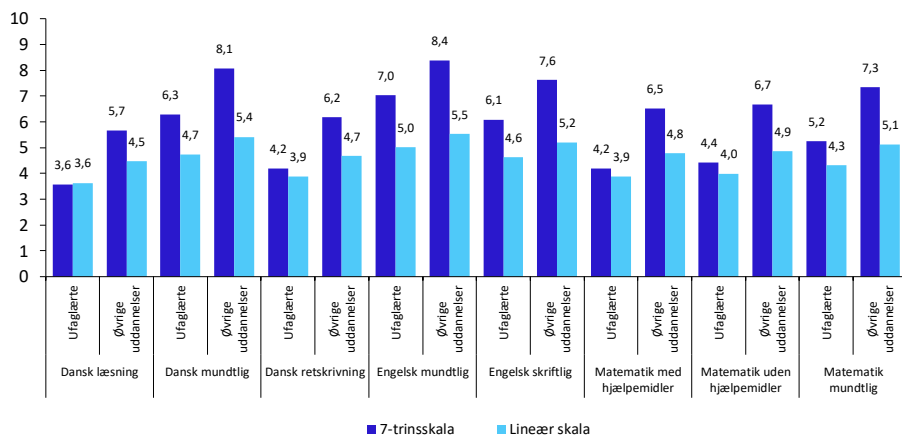
Figur 17: Karaktergennemsnit for børn af en forælder med en lang videregående uddannelse og børn af forældre med alle uddannelsesniveauer, obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Elev af en forælder med LVU) = 10.354, n (Elev som ikke har en forælder med en LVU) = 37.691. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamenskarakterer fra 2023.

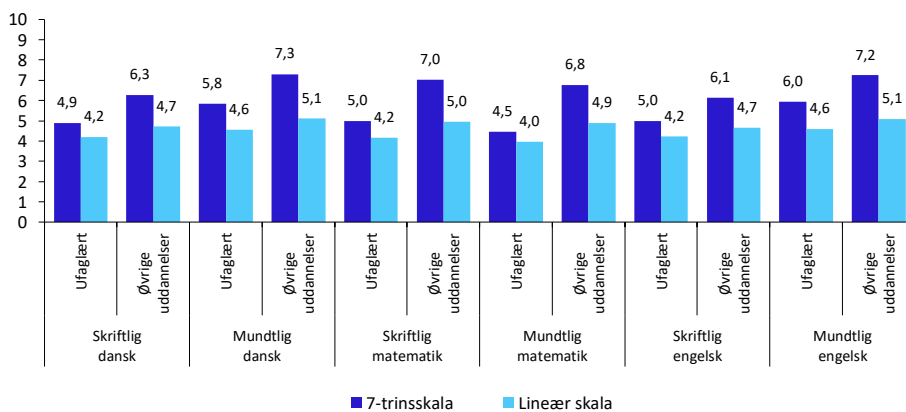
Figur 18: Karaktergennemsnit for børn af ufaglærte forældre og børn af faglærte forældre, 9. klasses afgangsprøver

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Elever med ufaglærte forældre) = 5.769, n (Elever med faglærte forældre) = 61.650. Gennemsnittet er beregnet pba. afgangsprøver fra 2023.

Figur 19: Karaktergennemsnit for børn af ufaglærte forældre og børn af faglærte forældre, obligatoriske eksaminer på gymnasiale uddannelser

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks registerdata.

Note: n (Elever med ufaglærte forældre) = 3.364, n (Elever med faglærte forældre) = 44.681. Gennemsnittet er beregnet pba. eksamenskarakterer fra 2023.

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 5. juli 2024.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs uddannelsespolitik kan ske til uddannelses- og forskningspolitisk chef, Mads Eriksen Storm på mer@danskerhverv.dk eller på tlf. 6060 7854. Henvendelser angående analysen kan ske til seniorøkonom, Jannie Frederiksen på

jfre@danskerhverv.dk eller på tlf. 3374 6083.

Noter

---

¹ [Evalueringen af 7-trins-skalaen \(uvm.dk\)](#)